

Voltooid verleden tijd?

Bij het begrip bedevaart zult u al snel denken aan verre lange reizen naar oorden zoals Santiago de Compostella, Lourdes, Rome of Jeruzalem. Maar het begrip

bedevaart is zowel qua begrip als historische omvang breder. Een bedevaart of pelgrimage is een reis, soms biddend afgelegd, naar een bepaalde plek die binnen een religie een speciale betekenis heeft. Meestal is dat een plek waar door een heilige een wonder is verricht of waar diens beenderen bewaard worden. Zoals in Rome, waar Petrus en Paulus rusten, of in Santiago de Compostella, waar de beenderen van de H. Jacobus bewaard worden. De bedevaartganger hoopt gedurende de bedevaart op inzicht, genezing of hulp en in sommige religies een aflaat voor zonden.

In feite is er al sprake van bedevaart, wanneer gelovigen naar een bepaalde mis of viering trekken buiten hun eigen parochie. Sommige bedevaarten spelen zich alleen af tijdens een bepaalde feestdag of feest gewijd aan een heilige. Andere bedevaartsplaatsen trekken juist het hele jaar door bedevaartgangers aan. Tot slot kan een bedevaart zowel individueel als groepsgewijs ondernomen worden. Een

groepsgewijze bedevaart wordt meestal in de vorm van een processie gedaan. Al in de middeleeuwen gingen enorm veel mensen op bedevaart. Soms ging de reis inderdaad over honderden soms duizenden kilometers, maar het merendeel der pelgrims bleef veel dichterbij huis. Alleen al deze regio kent een historie van tientallen bedevaarten. Enkele bestaan nog, maar de meesten daarvan zijn, vooral in de 20e eeuw, verdwenen. Een selectie:

Brunssum Sint Brigida

Vanaf het begin van de 18e eeuw werd in Brunssum in de oude Gregoriuskerk ieder jaar op 1 februari een stukje bot van 3 cm en het beeld van St. Brigida vereerd. De verering had voornamelijk plaats onder de boerenbevolking; Brigida zou het vee tegen ziekte beschermen. Door de opkomst van de mijnbouw ging de jaarlijkse bedevaartsgang langzaam verloren, tot zij begin jaren zestig volledig verdween.

Wittem, Heilige Gerardus Majella

Vrijwel direct na de zaligverklaring van de Gerardus Majella in 1893 werd het redemptoristenklooster in Wittem een plek van verering. De bedevaartsgang naar Wittem zou uitgroeien en zowel nationale als internationale bekendheid genieten. Momenteel maken jaarlijks rond de 200.000 bedevaartgangers de reis naar Wittem. Aanvankelijk stond een beeld van Gerardus Majella in de kloosterkerk maar door de toename van het aantal bedevaartgangers na de Tweede Wereldoorlog werd er in 1961 een aparte Gerardus-kapel gebouwd.

Heerlen, Heilige Job

In de Pancratiuskerk in Heerlen staat sinds 1719 een beeld van de H. Job. Dit beeld trok een groot aantal katholieke bedevaartgangers naar Heerlen. In 1726 werd de bedevaart in het Staats Heerlen verboden, maar waarschijnlijk is deze nooit geheel verdwenen, want in de negentiende eeuw kreeg de Jobverering wederom een bedevaartkarakter. Job werd aangeroepen tegen allerlei huidziekten. In 1969 werd het beeld, dat zich in sinds lange tijd in de sacristie bevond, weer in de kerk geplaatst waar het zich nog steeds bevindt.

Hoensbroek-Mariagewanden, schilderij van de Zwarte Madonna van Czestochowa

In de Parochiekerk van OL Vrouw Maagd der Armen hangt een icoon van O.L. Vrouw van Czestochowa. Het icoon is het middelpunt van verering van deze Poolse mijnarbeidersgemeenschap. In de jaren vijftig en zestig trok de bedevaart honderden pelgrims. Door de afnemende band met de tweede en derde generatie Polen nam ook de bedevaartsgang in de jaren negentig sterk af. Polen die zich overigens recentelijk hebben gevestigd in Nederland, ondernemen wel weer deze bedevaart.

Welten, H. Antonius Abt

Vanaf de zestiende eeuw staat er een beeld van de Heilige Antonius Abt in de kapel van Welten, maar van wanneer de bedevaart dateert is niet duidelijk. Rond 17

januari trokken honderden niet-parochianen naar de Martinuskerk waar meegebracht brood en water gezegend werd en het relik vereerd. De bedevaartsgang is halverwege de jaren '60 tot een einde gekomen.

MEER INFORMATIE

Rijckheyt is de archiefdienst voor de gemeenten Heerlen, Nuth, Simpelveld en Voerendaal en is het centrum bij uitstek als u meer wilt weten over de geschiedenis van deze regio. De studiezaal van Rijckheyt is geopend van dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur en op zaterdag van 12.00 tot 16.00 uur. In de maanden juli en augustus zijn wij op zaterdag gesloten. Kijkt u eens op www.rijckheyt.nl voor meer informatie.

Rijckheyt
centrum voor
regionale geschiedenis